

De Minister van Financiën
De Minister van Justitie en Veiligheid
De Minister voor Rechtsbescherming

datum	: 13 januari 2020	contact	: mr. N.J.M. Sjerps
uw brief van	: n.v.t.	e-mail	: j.sjerps@knb.nl
uw kenmerk	: n.v.t.	telefoon	: 070 3307226
ons kenmerk	: JSj/1344		
betreft	: Reactie KNB op conceptwetsvoorstel Wet plan van aanpak witwassen		

Geachte ministers Hoekstra, Grapperhaus en Dekker,

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (hierna: KNB) heeft met belangstelling kennisgenomen van de consultatie inzake het conceptwetsvoorstel Wet plan van aanpak witwassen (hierna: Conceptwetsvoorstel) dat op 2 december 2019 in internetconsultatie is gegeven. Graag maakt de KNB gebruik van de geboden gelegenheid om op het Conceptwetsvoorstel te reageren.

Algemeen

De KNB onderschrijft het belang van het voorkomen en bestrijden van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen. De notaris is een van de poortwachters van het financiële stelsel en draagt in die rol naar beste kunnen met bestaand instrumentarium en met overtuiging iedere dag weer bij aan de voorkoming en bestrijding van witwassen.

De KNB spant zich er voor in dat notarissen de beschikking krijgen over meer instrumenten om hun poortwachtersrol te kunnen vervullen. Het Conceptwetsvoorstel sluit aan op de roep om meer instrumenten die kunnen bijdragen aan vergroting van de effectiviteit van de poortwachtersfunctie van de notaris.

Het Conceptwetsvoorstel wijzigt de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (hierna: Wwft) en is blijkens de toelichting onder te verdelen in drie onderdelen. Het eerste is een verbod voor beroeps- of bedrijfsmatige handelaren om transacties boven € 3.000 in contanten te verrichten. Het tweede is de verplichting voor Wwft-instellingen om in het kader van het verscherpt cliëntenonderzoek navraag te doen bij vorige dienstverleners van de cliënt. Het derde is het creëren van grondslagen zodat de transactiemonitoring door Wwft-instellingen kan worden uitbesteed aan een derde partij en transacties kunnen worden gedeeld met andere Wwft-instellingen voor deze transactiemonitoring.

Het tweede en het derde onderdeel zijn van toepassing op de notaris als instelling als bedoeld in artikel 1a lid 4 onderdeel d Wwft. De KNB beperkt haar reactie tot deze twee onderdelen van het Conceptwetsvoorstel en gaat in het navolgende op deze twee onderdelen in.

Uitwisseling van cliëntengegevens tussen instellingen van dezelfde categorie

Hooflijnen van dit onderdeel

In artikel I onderdeel G van het Conceptwetsvoorstel wordt artikel 9a Wwft geïntroduceerd dat ziet op uitwisseling van cliëntengegevens tussen instellingen van dezelfde categorie als bedoeld in artikel 1a Wwft. Een instelling dient bij een verscherpt onderzoek als bedoeld in artikel 8 Wwft te onderzoeken of een andere instelling van dezelfde categorie als bedoeld in artikel 1a Wwft diensten verleent, heeft verleend of heeft geweigerd aan de cliënt. Indien dit het geval is, dient die instelling bij die andere instelling navraag te doen naar gebleken integriteitsrisico's met betrekking tot de cliënt. De bevroegde instelling dient de verzoekende instelling hierover onverwijld te informeren.

Opmerkingen

Op grond van het voorgestelde artikel 9a Wwft worden notarissen in gevallen waarin sprake is van een verscherpt cliëntenonderzoek als bedoeld in artikel 8 Wwft verplicht tot uitwisseling van cliëntengegevens inzake integriteitsrisico's.

De KNB onderschrijft het belang van informatiedeling tussen notarissen wanneer er risico's zijn van witwassen en financieren van terrorisme, maar meent dat de in artikel 9a Wwft voorgestelde wijze van informatiedeling niet effectief en niet goed uitvoerbaar is.

Blijkens de toelichting gaat de wetgever er vanuit dat de notaris een extra verzoek om informatie aan de cliënt doet ('informerend of de cliënt reeds eerder gebruik heeft gemaakt van dienstverlening van een andere Wwft-instelling behorend tot dezelfde categorie') en dat de cliënt vervolgens juiste en volledige informatie verstrekt. Dit is echter niet te verwachten wanneer de cliënt er belang bij heeft dat de notaris niet bekend wordt met door andere notarissen geconstateerde integriteitsrisico's bij de cliënt. Een vraag die hierbij opkomt is wat de notaris dient te doen als hij vermoedt of weet dat de cliënt hem niet volledig en juist informeert.

Een uitwisseling van gevallen van dienstweigering in verband met (een vermoeden van) witwassen of terrorismefinanciering zou voor het notariaat een effectievere en beter uitvoerbare oplossing kunnen zijn.

De verplichting om dienst te weigeren is voor de notaris geregeld in artikel 21 lid 1 van de Wet op het notarisambt en artikel 6 van de Verordening beroeps- en gedragsregels. Op grond van deze bepalingen is de notaris verplicht zijn dienst te weigeren bij een redelijke overtuiging of een redelijk vermoeden dat door middel van zijn werkzaamheden malversaties worden beoogd. Dit betekent dat een notaris bij gereede twijfel aan de goede bedoelingen van zijn cliënt verplicht is zijn diensten te weigeren, althans zich eerst door nader onderzoek dient te overtuigen van het geoorloofde karakter ervan.

Een (verplichte) registratie (bij de KNB) van dienstweigeringen door notarissen in verband met (een vermoeden van) witwassen of financieren van terrorisme zou voor het notariaat een voor de hand liggende en praktische oplossing kunnen zijn. Wanneer echter de uitwisselingsverplichting van het voorgestelde artikel 9a Wwft ongewijzigd zou worden ingevoerd, dient deze verplichting voor de notaris duidelijk in de wet te worden beschreven.

Duidelijkheid over de voorgestelde verplichting van artikel 9a Wwft is van belang omdat de notaris als rechtshulpverlener gebonden is aan zijn wettelijke geheimhoudingsplicht (artikel 22 van de Wet op het notarisambt). De verplichte uitwisseling van cliëntengegevens vormt een doorbreking van het notarieel ambtsgeheim, die expliciet zal moeten worden geregeld in de Wwft (vergelijk de artikelen 10c lid 4 en 18a Wwft met betrekking tot de terugmeldplicht van artikel 10c lid 1 Wwft en de meldingsplicht van artikel 16 lid 1 Wwft). De notaris dient zorgvuldig om te gaan met zijn ambtsgeheim. Bij onterechte uitwisseling van cliëntengegevens kan sprake zijn van schending van zijn geheimhoudingsplicht.

Mede in het licht van de notariële geheimhoudingsplicht zou het voorgestelde artikel 9a Wwft ten minste op enkele punten moeten worden verduidelijkt. Zo dient duidelijk te worden beschreven naar welke gegevens met betrekking tot integriteitsrisico's op grond van lid 2 moet worden gevraagd en welke gegevens met betrekking tot integriteitsrisico's op grond van lid 3 moeten worden verstrekt. Ook dient duidelijk te worden beschreven wanneer sprake is van 'noodzakelijk' als bedoeld in lid 3.

Uitbesteding van transactiemonitoring en uitwisseling van transactiegegevens tussen instellingen

Hoofdpijnen van dit onderdeel

In artikel I onderdeel H van het Conceptwetsvoorstel wordt artikel 10 Wwft gewijzigd. Door deze wijziging wordt het mogelijk om de transactiemonitoring als bedoeld in artikel 3 lid 2 onderdeel d Wwft te laten verrichten door een derde in het kader van een uitbesteding- of agentuurovereenkomst. Verder wordt in artikel I onderdeel L van het Conceptwetsvoorstel artikel 34b Wwft geïntroduceerd dat ziet op uitwisseling van transactiegegevens tussen instellingen. Voor zover noodzakelijk om te kunnen voldoen aan het melden van ongebruikelijke transacties als bedoeld in artikel 16 Wwft kunnen instellingen transactiegegevens delen. De KNB neemt aan dat het begrip 'transacties' in het voorgestelde lid 1 van artikel 34b Wwft 'transactiegegevens' moet zijn.

Opmerkingen

De KNB benadrukt dat de voorgestelde uitbesteding van transactiemonitoring en de voorgestelde uitwisseling van transactiegegevens tussen instellingen geen verplichtingen kunnen zijn maar alleen mogelijkheden. Deze voorstellen zijn immers niet voor alle Wwft-instellingen evengoed toepasbaar.

De voorgestelde mogelijkheid van uitwisseling van transactiegegevens kan een welkom nieuw instrument zijn om notarissen in staat te stellen elkaar bij de voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering te ondersteunen. De KNB is daarom voorstander van het creëren van de *mogelijkheid* om transactiegegevens *binnen de notariële beroepsgroep* te kunnen delen. Notarissen zijn onder de huidige wetgeving niet bevoegd om transactiegegevens met anderen te delen, zelfs niet met elkaar, in verband met de notariële geheimhoudingsplicht. Onderlinge uitwisseling van transactiegegevens vormt een doorbreking van het notarieel ambtsgeheim, die expliciet zal moeten worden geregeld in de Wwft.

Mede in het licht van de notariële geheimhoudingsplicht dient het voorgestelde artikel 34b Wwft nog wel op enkele punten te worden verduidelijkt:

- Er dient duidelijk te worden beschreven wat wordt verstaan onder 'voor zover noodzakelijk' in lid 1. Daarnaast moet het niet zo zijn dat het delen van transactiegegevens in bepaalde situaties verplicht wordt alvorens meldingen als bedoeld in artikel 16 Wwft kunnen worden gedaan;
- Er dient duidelijk te worden beschreven welke gegevens onder de 'transactiegegevens' vallen die kunnen worden gedeeld.

Tot slot

In deze brief geeft de KNB haar reactie op het Conceptwetsvoorstel. De KNB is graag bereid tot overleg over de materie die in het Conceptwetsvoorstel wordt geregeld alsmede tot een nadere toelichting van de ingenomen standpunten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'N. van Buitenen', is displayed within a light grey rectangular box.

mr. N. van Buitenen
Voorzitter KNB